

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Rhenana.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66783](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66783)

P R O V I N C I A
R H E N A N A

HABET in Rhenana Prouincia So-
cietas sedes nouem, in quibus nostri
ducentorum sexaginta quinque sum-
mam in vniuersum efficiunt. Colonia
Agrippinae triginta commorantur,
Treueris sexaginta, Moguntiae duo & quinquaginta,
Herbipoli in Orientali Franconia tres & quadragin-
ta, Spira quattuordecim, Fuldae in Buchonia viginti
sex, Heiligenstadij in Eisfeldia duodecim, Confluen-
tia ad Mosella fauces decem, Molsheimiae in Alsatia
nostrorum numerus varius fuit; ita tamen, vt neque
plures viginti quattuor, neque pauciores quattuorde-
cim numerati sint. Factae praeterea sunt insignes mis-
siones duae, altera Aquisgranum, altera Lutzenbur-
gum; quibus addi potest Paderbornensis, in qua secun-
dum iam annum e nostris aliquot versantur. Ex hoc nu-
mero mortui sunt quattuor: Ad Societatem adiuncti
septem & triginta.

COLLEGIUM COLONIENSE.

TRigesimus iam annus est, cum nostri in hac ciui-
tatem uenerunt, neq. toto hoc tempore uel pa-
cais-

catisimis rebus, multorum Principum uirorum con-
 tentione, ipsiusq; Pontificis maximi litteris, ut in ea
 certam sedem ac domicilium haberent, impetrari um-
 quam potuit. Hoc demum anno, quo Reip. orbis uniuersus,
 hereticorum temeritate peruersus erat; sedes no-
 stris recentes, amplae, immunes, atq; ad nostra mini-
 steria exercenda percommoda a Ioanne Sunollingē
 D. Andrea Decano, totoq; Capitulo attributae sunt;
 multoq; in dies maiora speramus, quorum etiam libe-
 ralitate factum est, ut, cum nulla fere uectigalia Col-
 legium habeat, eleemosinae collatae ad triginta et eo
 amplius Socios alēdos satis fuerint. Nostrium Gymna-
 sium septē in classes diuisum, discipulos mille circiter con-
 tinet: qui numerus per se non exiguus, eo etiā maior ui-
 deri debet; quod aliae duae praeterea sunt in hac vrbe
 Academiae; quae, licet multo quam nostra inferiore
 frequentia, celebrantur tamen. Quo secundo schola-
 rum nostrarum progressu conturbati quidam, cū eius
 rei causam inuestigarent; Doctor Theologus prae-
 cipua existimatione uir, Iesuitas unicum currum unico
 funiculo trahere respondit: animorum uidelicet con-
 spirationem concordiamque, qua res paruae crescunt,
 significans. Conuictorum uero nostrorum centum nu-
 merus est, aut non multo secus; adolecentes omnes ho-
 nestis orti parentibus, naturaq; ad uirtutem propensi.
 Idem etiam aliorum Discipulorum studium pietatis
 est; ex quibus octo Magistrorum insignibus cohonestati,
 ad Societatem accesserunt: octodecim ad uarias Reli-
 giosorum familias aggregati sunt. Sodalitas Deiparae
 Kirginis, quae paucis ante annis instituta fuit, ab exi-
 guis

guis

guis profecta inuitijs eo creuit, ut cum in multos reli-
 giosos cœtus introducta sit; tum uero in quinque clas-
 ses, ob multitudinem eorum, qui nomina darent, eam
 distribui necesse fuerit. Horum incredibilis quædam
 existit alacritas tum in voluntarijs pœnis christiano
 ritu subeundis, tum in ceteris hominibus ad catholicã
 pietatem traducendis. Quidam cum simulatione pieta-
 tis quadriennium circiter hæresim Calvinianam occul-
 tasset; tandẽ nostra institutione aliorũq. exẽplo ita ex-
 citatus est, ut commutata uoluntate hæresim abiuraret;
 multisq. lacrimis generalem antea facte uitæ confessionẽ
 fecerit, magnamq. librorum hæreticorum uim ad Ma-
 gistros detulerit, ut comburerentur. Alterius adole-
 scentis monitu femina primaria luxui dedita, cum u-
 niuersa familia generali confessione expiata, cognatis
 quamquam inuitis ac renitentibus, honestam uitæ ra-
 tionem inuit. Ex his adolescentibus, sacrosanctæ præ-
 fertim hebdomadæ sollemnibus, alij ante sepulchrum
 in domestico sacello excitatum precabundi pernocta-
 runt, verberibusq. in se ipsos seuerunt; alij humi ad
 lignum pro cervicali recubuerunt, aut genibus nixi,
 brachijsq. crucis specie extentis, rosaria sæpius percur-
 rerunt, cilicia gestarunt; alij uotiuas peregrinationes
 susceperunt. quæ ab adolescentibus tanta cum animi
 alacritate lætitiãq. præstari, eo etiã admirabilius est,
 quo magis hæc ab hæreticis, inter quos degunt, omni-
 bus tormentis & machinis oppugnantur. Præterea si-
 quos morbo, domesticaque solitudine laborare sen-
 serint, horum non corporibus solum consulunt, quan-
 tum in ipsis est, uerum etiam animis. Itaq. panem ips-
 cete-

ceteraq. ad victū cultumq. corporis necessaria ostia-
 tim emendicant, magnaq. caritatis significatione mini-
 strant. quod officij genus illis exhibent maxime, quos
 nouerint heresis labe infectos, ut eorum corporibus cu-
 randis, animi quoque conualescant. Hæc de nostrorū
 Discipulorum probitate fama cum percrebuerit; sit
 ut precibus litterisq. ad principū uirorum filios priua-
 tim instituēdos, aut ad publice in Collegiatis Ecclesijs,
 Monachorumq. cœnobijs docendum, aut populos re-
 gendos certatim expetantur. Baccalaurei ex ijs septem
 & triginta, Artium Magistri unus & triginta facti
 sunt. Acta præterea est D. Cæciliæ historia, cuius ex-
 spectatio sola proceres aliquot excitauit, ut in ornatū
 theatri, aliosq. sumptus non exiguam pecuniæ summā
 conferrent; ipsa uero actio nonnullos D. Cæciliæ exē-
 plo induxit, ut duodecim studiosos iuuenes pauperes
 ad conuiuū inuitatos, pecuniā, vestibusq. nouis dona-
 rent. Conciones in æde maxima, ceterisq. templis, Vir-
 ginum præterea sacrarū ac uirorum cœnobijs, insigni-
 cum animorum fructu habitæ sunt; pluribus in susce-
 pta uite ratione confirmatis, & generali confessione
 expiatis. Quadraginta quinque hominum millia in æde
 nostra Christi corpus susceperunt, multoq. plures con-
 fessi. Generales insignium sexus utriusque persona-
 rum confessiones audite ducentæ sexaginta sex; in his
 nonnullæ eorum, qui aut tredecim, aut viginti, aut tri-
 ginta, aut quadraginta, aut etiam plures annos ingen-
 tia flagitia reticuerāt. Trecentæ amplius simultates dis-
 fidiq. inter coniuges, aut filios parentesque sublata.
 Quibus rebus inductæ multæ sunt honestissimæ femi-
 næ, ut

na, ut

na; ut matrimonij fidem sancte colerent: Virgines & Vidue; ut in virginali castimonia, pudicitiaq. persisterent. quarum nonnullæ amplissimis ortæ familijs, rebus omnibus nuncio remisso, Christo sese consecrarunt, vitamq. seueriorem susceperunt. Quinquaginta item in plurimis adulterijs incestisq. vel cum ipso Dæmone volutate, ad honestos mores reuocatae sunt. Tres a meretricio quæstu ad Penitentium, quas vocant, vitæ genus tractatae. harum una cum desperationis fluctibus vehementius iactaretur; mentis tranquillitati reddita per nostros est. Quinque & triginta; qui partim à fide defecerant, partim defectionem meditabantur; ad catholicæ Ecclesiæ gremium rediere. Duo Monachi, cum sese incestis nuptijs miscuissent, alter etiã se a Catholica fide impie seiunxisset, ad religiosam iterum disciplinam reducti sunt. Sacerdos novem annos in pastorali munere inter hereticos vixerat, quo toto tempore nequam crimina expiauerat; hic generali confessione facta, prouinciaq. illa tam animo periculosa deposita, cum Ro. Ecclesia in gratiam redijt.

COLLEGIUM TREVIRENSE.

Collegij Trevirensis familia duobus constat ordinibus. Primus eorum est, qui tum docendo, tum concionando, tum confessionibus audiendis, alijsque ex instituto muneribus, in salutem proximorum incumbat. Alter Nouitiorum, qui versantur in probatione. Horum egregium virtutis studium, & in suscepto vitæ consilio constantia spectata est. Germanus adolescens

Philo-

Philosophiæ curriculo confecto, nostræ esse se volēbat Societatis. ea re cognita parens filium reuocat in patriam, atque in medium rerum forensium tumultum detrudit; ut sic videlicet Societatis, ad quam blanditijs inductū a nostris sibi persuaserat, sensim obreperet obliuio. cum autem duos ipsos annos tum parens, tum amici constantiam iuuenis frustra oppugnassent; liber tandem ab eis dimissus ad nos est. Alter plurimis naturæ bonis instructus atque ornatus, iurisiurandi religione seipsum obstinexerat, Societatem se ingressurum: sed ut est illa etas lubrica, malorum consuetudine in perditissimos mores ita prolapsus est; ut, quo sibi omnem religionis aditum præcideret, legum studio sese addiderit. Is vnus e nostris litteris, qui veteris ipsum iurisiurandi admonēbat, ita commotus est, ut ne salute quidem familiaribus dicta, Treuiros illico ad P. Prouincialem contenderit, atque ad genua prouolutus, ut in Societatem adscriberetur, uehementer petierit. postea vero litteris atque internuncijs a patre sollicitatus, tamen in suscepto consilio fortiter perseuerat. Tertius Lotharingus est, parentibus locupletibus natus, artiumq. Magistri insignia Treueris consecutus, cui etiā opimum sacerdotium fuerat desponsum. Is cum spiritalibus exercitationibus vacaret apud nos, Deo duce mentem Societatis ingrediendæ suscepit. Qua re pater cognita Treuiros venit, aduocatoq. filio, eius consilium multis verbis in præsentia laudauit, quod se Deo addixisset; discedensq. filium in duersorium inuitauit. Negare nostri, magnum esse affirmantes in egressu periculum: sed cum pater instaret uehementius, filius ani-

mi incertus in patris sententiam concedit. Hic pater
 persona, quam sumpserat ad tempus, reiecta; filium
 alternis blandiendo, minandoque a suscepto consilio
 frustra conatus est auocare, atq. ut omnem fugæ spem
 filio præcideret, eum semper sibi affixum habebat, secumq.
 in eodem conclau lectoq. clausis foribus, simul cuba-
 re cogebat. Postridie cum a prandio ceteris omnibus
 digressis, filius paterq. soli relictis essent, & pater ob-
 dormisceret, adolescens animo multâ uersans, tandè
 cubiculi fores clam reserat, patrisq. pallio sumpto ad
 Collegium redit. Eodem paullo post uenit pater, ira
 incensus, filiumq. sibi restitui iubet. Negauit P. Re-
 ctor ab se adolescentem aut fallacis abductum, aut in-
 uitum retineri; illiq. integrum esse manere, nec ne re-
 uientem autem ad religionem nec potuisse, nec uero de-
 buisse repellere; simul adolescentem iubet accersiri, a
 quo pater quærit, cur fugerit: dicere incipientem in-
 terpellat; pugnoq. intento, mortem, ni secum abeat, mi-
 nitatur. Cum iuuenis præcise negaret; ut eum rapere
 uoluit, comitesq. ut iuuarent, monuit: sed clausis Colle-
 gij foribus eorum impetus fractus est, itaq. re infecta
 furens è Collegio erupit. Redit postridie pater, filiumq.
 repetit; P. Rector idem quod superiore die respondit
 æquum scilicet sibi non uideri, ut aut quis inuitus à reli-
 gione pellatur, aut in religione retineatur inuitus. Hic
 ille ira impotens vix à nobis manus abstinnit; dixitq.
 venditis omnibus, habitationeq. Treuiros translata, se
 tēpora omnia obsessurū, ut vel in tēplo filium sua manu
 confodiat: cūq. frustra Suffraganeum, aliosq. principes
 uiros in nos incitare conatus esset, reuertit in patriā.

Disci-

Discipuli mille numerantur, honesto loco nati plurimi, in his Conuictores octoginta, ex quibus adsciti sunt in Societatem Philosophi tres. Inter externos discipulos conuictoresq. B. Virginis Mariæ instituta sodalitas est, ita ut singuli binos cætus separatim habeant, in quorū alterū adolescentes superiorū classiū, in alterū inferiorū adscribatur. Hi quattuor cætus quattuor inter se B. Virginis præcipuos festos dies distribuerūt, quos orationibus, carminibus, frequenter etiam dialogo celebrent. Qui autem hoc anno in templo nostro sacram synaxim sumpserunt, eorum est summa. 22. millium; ut interim eos taceam, qui à nostris per confessionem expiati, suis in paræcijs illud sacramentum obiere. Confessiones auditæ plurimæ etiā eorū, qui annos viginti trigintaue magna scelera occultabant, aut numquam omnino in uita fuerant confessi. Vnus è nostris quinquaginta supra quingentās generales confessiones excepit. In sacrarum quoq. Virginum monasterijs præclare opera collocata est. Vnius siquidem monasterij Virgines omnes, totius antea cæta uitæ generalem confessionem instituerunt; itaq. multæ in religiosa uitæ ratione confirmatæ, aliæ ad animi tranquillitatem ac morum facilitatem traductæ. Vnus ut à se deserta religionis castra repeteret, adductus est. Mulieres à flagitiosa uitæ consuetudine reuocatæ non pauca. quarum una cū annos quindecim insciente marito, rem cum adultero habuisset; nocte quadam à dæmone sublimis raptæ est: filia uero clamante, matremque, ut Dei opem imploraret, adhortante, lecto restituitur. Hanc postea cum re cognita maritus dimittere vellet;

uellet; opera nostrorum effectum est, ut, fide mutuo
 data acceptaque, res tota obliuione perpetua delere-
 tur. Altera ex perpetuis coniugij molestis desperatio-
 ne concepta, mortem sibi consciscere constituerat; &
 quo facinore filij trimi uocibus reuocata, mox confessa
 riu adijt, animiq. tranquillitati restituta est. Capitis
 etiã dānatis p̄æsto fuimus; ex quo numero unus nobili
 genere natus ad catholicam fidem conuersus est. Iaco-
 bus Treuenensis Archiepiscopus tum alias sæpe,
 tum extremorū tempore, quanti Societatem face-
 ret, declarauit. Pridie enim eius diei, qui sanctissi-
 mæ Trinitatis sacer est; sacros ordines in sede nostra
 contulit, uestesq. multas sacras auro intextas magni
 precij dedit. Ipso autem S. Trinitatis die, rei diuina
 interesse, cereum, ut sollemne est, accipere, pran-
 diumq. nobiscum inire constituerat: sed ipsa nocte mor-
 bus ingrauescens, illius cogitationes dissipauit; D. ta-
 men Præposito suas uices delegauit. Die Sabba-
 ti sub uesperam subitus morbus omnes illi sensus ade-
 mit; tandem redeunte animo, uoces illas identidem
 iterabat, O sancta Societas; quibus uerbis, quantum
 sibi in Societatis precibus præsidium constitutum arbi-
 traretur, ostendit: atq. ita extremum spiritū Deo red-
 didit. Archiepiscopi morte complures existimabant
 actum esse de Societate; nosq. nostro patrono destitu-
 tos, breui ex urbe exterminatum iri. Sed nimirū Deus
 præsto ijs est, quorum consilia omnia ad ipsum referū-
 tur; paucis enim post hebdomadis Ioānes Schonebergh
 Præpositus, nostræ Societatis amantissimus, in demor-
 tui locum susceptus est. Is postridie quam Episcopus
 creatus

creatus est, P. Prouincialem, et P. Rectorem ad prandium humanissime inuitauit. cumq. de bonis Collegio donatis controuersia excitata esset; edixit nequa eius rei, utpote iniustæ, iudicium, aut actio postulantibus daretur; pœnis etiam, si opus esset, hominum audacia coerceretur. Idem, cum uiri aliquot grauissimi essent auctores, ut nos perinde ac ceteri religiosi, ex Collegij censu, ad Imperij difficultates subleuandas, tributum conferremus; restitit semper, atq. ut nostris priuilegijs & immunitate frueremur, effecit.

COLLEGIUM MOGUNTINUM,
& Herbipolense.

Moguntinum gymnasium auditoribus septingentis frequentatur; in his Conuictores octoginta numerantur. Magistri Artium facti sunt viginti, Baccalarij duo et triginta. Ex ea familia famulus vnus decessit; qui cum ingrauescente morbo cæcus factus esset, oculorum usum aqua benedicta diuinitus recuperauit. Euocantur identidem in pagos nostri, ut Parochos confessionibus audiendis, alijsq. pijs muneribus inuent. quare vnus e nostris confessiones excepit ducentas; Parocho ademit concubinam: duos adduxit, ut preces horarias recitaret; quattuor, ut ante sacram Synaxim, cum inimicis redirent in gratiam. Duo ab hæreticorum erroribus ad Ro. fidei veritatem transierunt, vnus Sacerdos, qui hæreseos semina sparserat in patria: Polonus alter, qui cum ad oppugnandum Sanctorum cultum

M sex

sex & viginti argumentis instructus Basilea venisset, primo congressu manus dedit.

Herbipoli ab hæresi ad Catholicam fidem, quadraginta reducti sunt. ex quorum numero Sacerdos fuit quem flagitiosa mulier ad hæreticos pertraxerat, ut sic videlicet nefarijs amoribus operam licentius darent. Alter concionator fuit, qui multis Germaniæ Provincijs peragratis, plurimos mortales tum dicendo, tum scribendo hæreseos labe infecerat. Hic tandem post multos sermones cum nostris habitos, hæresim publice in æde nostra abiuravit; atque in Conuictorum domum admissus, sanctissima sacramenta diu frequentavit: inde profectus in patriam, sorores & amicos ad Catholicam religionem excitavit. Alij ne magno quidem proposito periculo, a Catholicorum & nominatim nostrorum consuetudine deterreri potuerunt. In hospitali quadam domo cum omnes plurimis erroribus imbuti essent, nostri Sacerdotis opera & consilio ad veritatem redierunt. Eadem exstitit Sodalium B. Virginis in hominibus iuuandis industria: ad orthodoxam enim fidem viginti reuocarunt; ad Christi corpus suscipiendum octoginta impulerunt; ducentos quinquaginta duos, ut crimina confiterentur, induxerunt: ex quibus viginti, vniuersæ vitæ confessionem instituerunt.

COLLEGIVM SPIRENSE.

SPiræ ducenti Auditores numerantur; plures omnino futuri, nisi ciuitatis lege prohiberentur: eorū tamen egregium religionis studium est. Puer vnus, puerili

puerili quadam morositate, ut parentes heretici toto Quadragesimæ tempore carnibus abstinerent, effecit: idem matrem induxit, ut nostras conciones audiret, quod affirmaret fore, ut æternis inferorum ignibus addiceretur, nisi mature ad Catholicam fidem reuertetur. Alter item decennis, cum apud patrem accumberet, carnibusque vestri Quadragesimæ diebus cogeretur, carnes oblatas artificiose incidit, & in saccum coniecit. Hæresi liberati septem & viginti, quorum plerique errorem cum nutricis lacte suxerant. Cuius Spirensis filia Demone correpta est, hanc sanare aggressi heretici, fere perdidērunt. itaque, quamquam ijs repugnantibus, ad templum nostrum tandem venit; ibique hæresim detestata, Christi corpus sumpsit, atque in sanitatem illico restituta est. Mulier cum mariti precibus exorari se passa esset, ut extra urbem ad hereticorum baptismum celebrandum, & infantem suscipiendum proficisceretur, eiusque rei inter baptismi sollempnia religio quadam illi esset oborta; imperfecta omnia reliquit, & in urbem rediit. Ferdinandus Bauariæ Dux cum iter in Eburones haberet, noctem unam hic substituit: ac postridie priusquam via se commisit, templum nostrum religionis causa adiuit, & singulos comiter salutauit. Quæ res argumento fuit, quanto Societatem nostram amore clarissimus Princeps prosequeretur.

COLLEGIVM FVLDENSE.

QVam utiliter Fuldæ nostri uersentur, uel ipsorum hostium testimonio comprobatur; qui ne-

M 2 gant

gant ullum in tota Buchonia veteris religionis studiorum reliquum futurum fuisse, ni se huc Societas contulisset. P. Rector, cū ferijs Paschalibus de augustissimo Eucharistiæ sacramento sex horas concionatus esset; æquissimis omnium tum hæreticorum tum Catholicorum auribus vsus est. qua concione inducti hæretici plurimi sunt, vt Confessionis & Eucharistiæ sacramenta obirent. Quo fit, vt cum multi hac iter negotiorum causa faciant; ij ad suos reuersi summis laudibus Societatem extollant: ex quo numero Consul Prætorq. hæreticæ fuerunt ciuitatis, qui concionatorem nostrum in cælum ferunt. Eandem de Societate opinionem Fridestariæ noster Sacerdos concitauit, qui cū ab oppidi Canonicis rogatus esset, vt concionem haberet; æque Catholicis & Lutheranis, qui ad audiendum curiosius confluerant, satisfecit. Frater item Coadiutor profectus in patriam, adeo suos sibi ciues vitæ exemplo, & familiaribus colloquijs de penitentia fructu institutis, conciliauit; vt nullo modo vellent a se hominem dimittere: ac faterentur hætenus se in magna rerum diuinarum ignoratione versatos: Parocho scortum detraxit; atque vt eius rei emendationem publice promitteret, effecit. Itaque iam vel ipsos hæreticos laudatores habemus. cum enim frequenti procerum conuentu quidam nos criminibus maledictisq. proscinderent; Lutheranus vir primarius nostram defensionem acriter suscepit, illaq. omnia, quæ conferrentur in nos, ficta esse dixit; seq. cum studiosissime in nostram vitam moresq. inquisisset, nihil iure reprehendere unquam potuisse. Venit ex Polonia nobilis senex, annum

centesimū sextum agens, qui nostrorum conspectu plurimum recreatus est, quod iam pridem Catholicum nullum uidisset. Is digressus a nobis paucorum dierum itinere, in morbum incidit; statimq. Fuldam se reduci iussit, ut in nostro templo sepeliretur; atq. ut id impetraret, urbis Gubernatorem deprecatores adhibuit. Itaq. mortuo funus quam amplissimum curatum est a Sodalibus B. Virginis, pompaq. per forum vecta: mouit maxime admirationem ciuitati, quæ ad spectaculum conuenerat, florum fertorumq. uis, quibus ille suas exsequias celebrari iusserat, ut perpetuo a se cultæ uirginitatis testes essent.

COLLEGIVM HEILIGEN-
stadienſe.

Heiligenſtadij pestilētia late graſſata est in ciuitas Senatoresq. sed quamdiu fuit, quæ Dei benignitas est, nos non attigit. Neque tamen interea concionandi, doctrinamq. Christianam docendi consuetudo interrupta est. Omnino magnum est Societatis nomen in his partibus, atq. ab ea sibi multum hæretici metuunt: nonnullisq. in locis publico edicto, multa etiam proposita, cautum est, ne quis ad nostras conciones ueniat. Astrologus quidam ex eorum grege uaticinatus est nuper, fore, ut nostri Hassiam uniuersam occupent. Ciuis quidam annos natus septuaginta, cum membris omnibus captus ac debilis domi decumberet; annū alterum & trigesimum Pænitentia & Eucharistia Sacramentis caruerat. Is cum Sacerdotem nostrum euo-

M 3 casset,

casset, dixit sibi a parente, anno domini 1525 predictum, fore ut ipse in gravissimas malorum tempestates incideret; posthæc venturos spectata doctrina ac probitatis viros, a quibus confirmaretur; eos existimare sese nos esse. itaq. Sacerdoti confessus, ab eodem, Christi corpore, quod abesset Parochus, impertitus est. Hæretici conuersi sunt octo & triginta, in his Ludimagister, Iurisq. consultus magno rerum usu uir. Parochi salutaribus monitis ad gregis custodiam instructi; ex quibus vnus concubinam dimisit. Apostata ite post quintum demum annum ad religionem reductus. Quibus rebus effectum est, ut uetus pietas atq. religio in hanc urbem redüsse uideatur: nam & pie admodum sacrificio Missæ dant operam: palam rosaria gestant, supplicationes publicas rite habent; cumq. Christi sacrum corpus circumfertur, magna pietatis significatione prosequuntur; aliaq. non parua Christiani animi signa dant.

COLLEGIVM MOLSBEMENSE.

NEquè mitior fuit annus Molsbemensibus ciuibus studiosisque, nosq. inter contagionē Deus Opt. Max. seruauit incolumes. Quo tempore admirabilis quedam caritas, amorq. in nos singularis omnium ciuium exstitit; cum certatim villas nobis, quo nos reciperemus, offerrent. Argentinensis Præsul omnia, quæ ad Societatem augendam pertinent, tanto studio suscipit; ut tametsi id cum multis faciat, eius tamen rei principatum appetere uideatur: nam & pestis remedia

dia magni precij donauit, nobisq. permisit, ut de tribus locis eligeremus, in quem nosmet pestilentiae tempore conferremus: muris nouis & altis Collegium sepsit, & amplam aedificationem aggressus est, quae Collegium, domum Conuictorum, scholasq. unico ambitu complectatur, opere eleganti & sumptuoso. Iacta sunt fundamenta Idibus Martijs, quo die is cum P. Rectore primum lapidem rite posuit; tum certatim alij, qui praesentes aderant, saxa in fundamenta coniecerunt. testatusq. Princeps est, in ea se re unam Dei gloriam, Ecclesiae Catholicae amplificationem, suaeq. diocesanos utilitatem spectare. Morbi tempore P. Rector Tabernas nobile Alsatiae oppidum excurrit; concionibusq. ita multos permouit, ut sperarent breui antiquam religionem restitutum iri; pleriq. etiam aegre ferrent in concedendo Collegio sibi Molsheimenses praelatos; multi etiam sua se pecunia Collegium nobis aedificaturos pollicerentur.

COLLEGIVM CONFLVENTINVM.

Ciuitatis Praesul nihil in nobis colendis ornadisq. praetermisit, quod aut in re aut in uerbis positum sit: ut primum enim Archiepiscopus ipse creatus est; illico ad fundandum Collegium hoc animum adiecit; atque ubi se obtulit occasio, omnia eius in nos studia exstiterunt insignia. Nec uero nobis Archiepiscopus amicior, quam cuncta ciuitas: Senatus enim, simul ac ludum primum aperuimus, magnificum gymnasii aedi-

M 4 ficium

ficium inchoavit; quod ut speramus, brevi absolvetur.
 Obijt in hac ciuitate P. Gulielmus Ruiffembergh, qui
 tantum apud omnes desiderium sui reliquit, vt Ar-
 chiepiscopi Cancellarius, vir de Rep. & Societate opti-
 me meritus, in litteris, quas ad familiarem dedit, ad-
 scripserit, maiore beneuolentia desiderioq. prosecutos
 Confluentinos unius Iesuitæ mortem, quem proceris
 cuiusdam, qui per eos dies uita decesserat. Ex Consuli-
 bus alter ab hæresi Calviniana ad Catholicam fidem
 traductus est, librosq. hæreticorum, quotquot domi
 habebat, Kalend. Ianuarij muneris loco ad nos misit.
 Is, cum ageretur in Senatu de recipiendis Belgis exsuli-
 bus ea lege, ut fidem publice profiterentur; acerrime
 restitit, cum id nequaquã satis esse diceret, sed neces-
 sarium præterea esse, ut eodem sacrosanctæ Euchari-
 stia sacramento uterentur. Nostri gymnasii archite-
 ctus ad Catholicam religionem propensus, nondũ om-
 nem ex animo scrupulum exemerat. itaque aliquando
 sororis uirum ex Lutherana prædicantium familia, se-
 cum deduxit ad Collegium, eumq. cum nostro concio-
 natore commisit: consilium erat, qua ostenderetur vi-
 ctoria, eo se inclinare. Cum autem Lutheranus in eum
 locum vi ueritatis deductus esset, vt & magistrum
 suum pugnantia loqui, & Patrum S. R. E. admira-
 bilem esse confessionem fateretur; Architectus sese
 ad Romanam Ecclesiam adiunxit. Alter à primis an-
 nis hæresi imbutus à concionatore nostro, in quem ipse
 solebat in omni sermone multa probra conijcere; gene-
 rali confessione expiatus & cū Ecclesia reconciliatus
 est. Supplicationem in hac vrbe habere mos erat, in
 qua

qua patria carmina hymnosq. B. Virgini Mariae ciues decantabant. hic mos viginti iam annos hereticorum calumnijs interruptus, a nostro concionatore reuocatus est. Apostata vt sceleri desert. a se religionis honestam aliquam excusationem prætenderet, multorum criminum Superiores suos Fratresq. ceteros insimulabat; hic item a nostris ad monasterium est reductus. Hebraea Virgo caelestibus quibusdam visis ad Christi fidem impulsam, christianis præceptis imbuta a nostris est, & sacro fonte in maxima urbis paræcia lustrata, inspectante Archiepiscopo Treuirensi; qui cum puellam baptizare non potuisset, eam tamen e sacro fonte suscipere voluit, grauiq. oratione ad constantiam cohortatus, doctem præterea & honestam habitationem illi curauit.

MISSIO PADERBORNENSIS.

Paderborna ciuitas Cathedralis est in Occidentali Saxoniam, quam tunc Vuestphalam uocant; ibi Socij aliquot, anno superiore a nobilium Canonicorum Collegio euocati, populis erudiendis utiliter inuigilat. Atque initio quidem calumnijs & concionibus improborum exagitati, patientia modestiaque aduersarios non fregerunt solum, sed etiam plurimorum sibi animos & beneuolentiam conciliarunt. Canonicos uero habemus nostri studiosissimos. Cum quidam Epithalamium scripsisset, quo in Pontificem, Ecclesiam, castitatis cultores inuehebatur; id ægre adeo tulerunt Canonici, ut Rectori, cuius id culpa factum videbatur, conuitium mirificum fecerint; habitoq. Canonicorum
 & Ma-

& Magistrorum conuentu, iusserint a Sacerdote nostro librum publice refelli. quo iudicio multorum licentia repressa est, qui famosos libellos tum in nos, tum in Romanam Ecclesiam conscriptos quotidie in populum spargere solebant. In temulentum præterea hominem, qui in quendam nostris petulantius insultasset, grauius animaduertissent; nisi supplicium illi effemus deprecari. Mulier energumena, quæ obuios quosque pugnis, lapidibus, omniq. telorum genere petebat, adducta ex uicinis locis ad nos est, ut catholico ritu demonem fugaremus. Hæc dum in templo exorcizatur, subito impetum fecit in primarios adolescentes Lutheranos, qui cum se presenti mulieris furori subtrahere non possent, aqua benedicta illi obiecerunt. mirum dictum: repente omnis ille impetus concidit. Cum autemurgeret Sacerdos Demonem ut egrederetur, respondit is migraturum se in proceris cuiusdam, qui aderat, cincinnos. negauit Sacerdos; tum ille, ad mulierem, si accidat ut expellatur, rediturum se dixit; id etiam se insciente fieri Pater prohibiuit. tandem cum magna pituitate, mulier Demonem quoque euomuit. Paucis post diebus Sacerdoti vigilanti nocte intempesta Demon adstitit, suumq. se domicilium, ex quo fuisset exturbatus, repetere dixit; id se, ipso ignaro non ausum: ex quo itidem domicilio secundo, & tertio a Patre expulsus est. Quæ res cum uulgata esset, plurimi huiusmodi homines ad nos deducti sunt; quorum plurimi quæ Deo gloria sit, curantur nullo alio remedio, quâ aqua benedicta, & sacris agnorum Dei cereis imaginibus. In Sarisia (loci nomen id est) Monasterium est
 cui

cui præest ex Comitibus de Coluana mulier prudens, Latine Græcisq. litteris instructa; hæc nobis auctoribus illius familiae mores egregie correxit, neq. ad eam familiam aggregari aliquam patitur, quæ in Catholicam religionem non iurauerit. Aliud in Saxonia Monasterium cernitur, quod fama est olim a trecentis monachis incoli solitum, qui cum sibi inuicem ad sacras preces recitandas succederent, in perpetua quadam diuinarum laudum statione erant, quorum pietas illustri miraculo diuinitus comprobata est: nam diu singulis annis, dominica tertia Quadragesimæ, Angeli duo cælo delapsi, noctu palam e matutinis precibus Responsorium de Ioseph Patriarcha præcinebant. Stetit hæc disciplina annos 300. paulatim postea bellorum tumultibus, & hereticorum incursionibus dilapsa est, tantaq. multitudo ad decem redacta. Abbas Imperij Princeps bis nostrum concionatorem euocauit, ut ad Abbatum conuentum, & reliquam multitudinem, quæ ad nundinas confluerat, de rebus diuinis verba faceret. Cum autem fama dissipata esset, Iesuitam in Monasterij eade concionaturum, ingens hominum multitudo ex Saxonia, Brunsuichia, ceterisque vicinis locis confluit, in his numerati sunt concionatores 50. partim Lutherani, partim Calviniani: ac maximi Superintendentis ea fuit sententia, dignam esse concionem, quæ typis ad posteritatis memoriam maderetur; neque se adduci posse, ut crederet hominem Iesuitam esse, secus enim se hætenus de illius ordinis hominibus sensisse; diuersam uidelicet a Christi præceptis doctrinam eos tradere.

MISSIO AQUENSIS.

Nullus fere iam locus est, quo hæc hæresis pestis non peruat: seroq. resistimus ei, cum aliqua Principum virorum aut dissimulatione, aut incuria confirmata sit. Id nuper experti sumus in Aquensi Rep. in qua, alter annus est, cum parua hæresis scintilla contempta, tantum excitavit incendium, ut vereamur, ut aliquando possit extinguï. Unus repertus est Ecclesiæ B. Mariæ Decanus vir clarissimus, qui primam periculi procellam exceperit, ac tum concionibus tum auctoritate sua sustinuerit aliquamdiu: sed cum ingrauescenti in dies malo unus diutius resistere non posset, a P. Provinciali auxilium petijt. Aquisgranum profecti nostri statim sic populum ad pristinae religionis studium excitarunt, ut dies noctesq. cum ea omnes cura excubaret, ut præsentî malo mature obuiam iretur. Ex altera parte fremebant hæretici, & Senatui supplicem libellum obtulerunt, quo petebant, ut suos sibi conuentus tuto palam celebrare liceret; liberumq. cuilibet esset, quæ uellet, religionem sectari; Senatūq. in eam rem inclinantem, Catholicorum constantia consensioq. erexit. Quare cum iam res ad seditionem spectaret, Episcopum Leodiensem, & Iuliacensem Ducem Imperator misit qui res componerent; deditq. ad Senatum ciuesq. litteras, quibus imperabat, ut Magistratus ex Catholicorum corpore crearentur, neq. quidquam in ijs, quæ ad religionem pertinerent, nouaretur. Cū autem Comitiorum tempus aduenisset, vnaqueq. factio sui corporis, Consules creauit. Commissarij, ex Imperatoris sententia

eos

eos Consules, quos Catholici iussissent, confirmarunt;
 usque Reip. gubernacula tradiderunt. Id aegre ferentes
 heretici, ipsis Commissarijs inspectantibus, manu fa-
 cta, curiam, forum, portas urbis occupant; clavesque
 civitatis Consuli catholico extorquent: Re cognita Im-
 perator uehementer commotus est, omniaque resti-
 tuti iussit; Electoribus praeterea Treuirensi &
 Coloniensi negotium dedit, ut tumultum
 compesterent. Nostri interea

Coloniam secesserunt,

tantisperdum res

sedetur, quod

breni fore

spera-

mus.

COLLEGIUM

PRO-